

שאלת משמעותה של האוקימתא היא מן השאלות המפורסמות בלימוד התלמוד. הרב ד"ר יהודה ברנדס בוחן שאלה זו באמצעות ניתוח סוגיית 'פשט העני את ידו' (שבת ד ע"ב - ה ע"א). במאמר מוצעות נקודות מבט אחדות להבנת תפקידה של האוקימתא בסוגיה. דרך דיונו עולות מסקנות חשובות גם באשר לדרכי הוראת תלמוד.

יוסי זיו עוסק בשאלת האפשרות של אישה למול. המנהג הנפוץ כיום הוא שאישה אינה מלה, אולם בקהילת יהודי אתיופיה רק נשים מוהללות. לאור מידע זה בודק זיו את השתלשלות המנהג שאישה אינה מלה, וחושף את שורשיו של מנהג יהודי אתיופיה. האיסור להביא ביכורים לפני חג השבועות נזכר בכמה משניות. לפי חלק מהמשניות גם בדיעבד אין לקבל ביכורים שהובאו לפני עצרת, בעוד שלפי משנת מנחות פ"י מ"ו, בדיעבד כשר. בסתירה זו דן הרב ד"ר יהודה פליקס, המציע פירוש חדש למשנה במנחות, ולפיו אין מדובר בביכורים שהם ממתנות כהונה אלא במנחת ביכורים.

בגיליון זה מוקדש מקום נרחב לדיונים ותגובות על רעיונות שהתפרסמו בעבר. פרופ' יונה פרנקל מבקר את הצעתו של פרופ' ברכיהו ליפשיץ להבחין בין 'אגדה' ל'הגדה' בספרות חז"ל. לדעת פרנקל יש לקבל את ההצעה הוותיקה ש'אגדה' בספרות חז"ל היא כל מה שאינו הלכה. אגב הילוכו מוסיף פרנקל ניתוחים חדשים למקורות בספרות חז"ל. פרופ' ליפשיץ משיב לפרופ' פרנקל ומבליט את יתרונותיה של שיטתו להבדיל בין 'אגדה' - תורת הסוד, ל'הגדה' - פירוש הפסוקים בעניינים שאינם של מצווה.

עניין אחר הזוכה לדיון ער הוא מאמרו של הרב אליקים קרומביין על שיטת הלימוד של בריסק שהתפרסם בנטועים ט. הרב ד"ר אברהם וולפיש מציע להרחיב את הדיון באמצעות המשגה הרמנויטית, ולאור זאת מציע לראות בשיטת בריסק גם מגמות פרשניות בניגוד לקביעותיו של הרב קרומביין. אגב דיונו מבאר ומנתח המחבר קטעים אחדים מתורת בריסק. בתשובתו מוסיף הרב קרומביין ביסוס לעמדותיו.

במדור התרגומים אנו מביאים את חלקו הראשון של מאמרו המונומנטלי של נחמיה בריל 'תולדות ייסודו של התלמוד הבבלי כיצירה ספרותית', שהתפרסם בגרמנית בשנת 1876. החלק השני הכולל את הנספחים למאמר יתפרסם, אי"ה, בגיליון הבא.

המערכת